

mulieren van eenigheid" er op na houden is de schuld niet de onze, maar die der vrome vaderen.

In 1835, en nog eens weer in 1874, werd de Congregatie herzien, maar essentieel onderging zij geen verandering, sinds 1793.

Dit is dus de geschiedenis onzer Belijdenisschriften in Amerika.

En nu voegen wij er dit aan toe. De Geref. Kerk in Amerika werd in 1793 door het aannemen der Constitutie eene onafhankelijke, afzonderlijke Kerk.

Krachten hare historie, heeft zij hare belijdenis bijna geheel geschied op Dordtschen leer, maar zij was daarin niet gebonden, zij was vrij in het kiezen harer belijdenisschriften. In de Kerkgeering heeft zij noodzakelijke wijzigingen aangebracht. Hier te lande kunnen de Dordtsche regels niet slaas gevolgd worden.

En wat de belijdenis betreft, hebben onze vaderen terecht ingezien, dat de Confessie der Kerk zich bepalen moet bij wat de kerk wel bejelt en dat zij logisch geen melding maken kan van wat zij niet bejelt.

Een *apologie* is goed op haar plaats, *polemic* is soms dringend noodig; maar in hare belijdenisschriften heeft de Kerk zich te bepalen tot wat zij, naar den woerde Gods, voor waarheid houdt.

Onze inziens is de — „verwerping der dwalingen" — geen *versterking*, maar eer eene *verwaking* der Canones. Nadat onze vaderen eerst *positief* gezegd hadden wat zij beleden, dat het geheel noodeloos dat nog eens *negatief* te herhalen, door te zeggen wat zij verwerpen.

De bestudeering der geschiedenis onzer eerste Synodale notulen doet den lezer mannen uit een stuk zien, mannen die ons eerbied inboezemen, beide wat hun kennis en leervastheid aangaat. En als zij nu in 1790 besloten om „alles wat beslist op Nederland betrekking heeft weg te laten" uit hunne belijdenis; en als nu het opschrift van het toevoegsel tot de Canones zegt — „verwerping der dwalingen, waarmede de Nederlandse Kerk eenen tijd lang zijn verzuim geweest" — dan waren zij immers volkomen logisch in die wegsluiting.

Wij belijden en gelooven wat onze vaderen in de 5 artikelen gezegd hebben. Dat is ons geloof, en dat is ons Kerkelijk recht.

De Gereformeerde Kerk is geen deel der Nederlandse Kerk, maar een zelfstandig geheel, met eene zelfstandige belijdenis. De heeren hier en in Nederland weten dus nu hoe die wegsluiting in de wereld gekomen is.

Wij danken Prof. Dokter zeer voor zijn historische mededeelingen. Maar de vraag blijft altijd t. of „de wederlegging van de dwalingen" tot de formulieren van eenigheid der Gereformeerde Kerken behoort, en zoo ja, of dan 2. een deel van de Gereformeerde Kerk het recht bezit om een stuk van de belijdenis der Geref. Kerken los te laten. Volgens ons moet de eerste vraag bevestigend, de tweede ontkennend beantwoord worden.

Wanneer het waarheid is, dat de wederlegging van de dwalingen de belijdenis der Geref. Kerk verzwakte, dan is de Amerikaansche Geref. Kerk geroepen om bij eene Generale Synode, waarin alle Gereformeerde Kerken van de geheele wereld vertegenwoordigd zijn, dat graven in te brengen en alsoo te trachten dat die verzwakking der belijdenis voor alle Geref. Kerken weggenomen worde.

Overigens moeten wij opkomen tegen de voorstelling, alsof men in Amerika in de Geref. kerk nooit „de verwerping der dwalingen" als belijdenisschrift der kerk heeft gehandigd. Die Geref. kerk ontstond toch niet eerst in 1797 of in 1793? Eveneens durven wij een zacht woord van protest laten hooren tegen de bewering: „De Gereformeerde kerk in Amerika werd in 1793 door het aannemen der Constitutie eene onafhankelijke, afzonderlijke kerk." Immers de leden van het lichaam van Christus (en als zoodanig moeten we toch de onderscheidene Gereformeerde kerken beschouwen) bestaan niet „afzonderlijk"; ze zijn wel terdege met elkander verbonden.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

BEZOEK EN VERTREK.

XXI.

Eenige weken had Palissy in zijn kerker doorgebracht, toen op een middag, op een ongewoon uur, plotseling, de deur van zijn gevangenis werd geopend en binnen trad... koning Hendrik III. Hem volgden verscheiden edelen en ridders, zoodat het vertrek geheel gevuld werd, dat heel zelden zulke aanzienlijke en prachting gekleede bezoekers had gehad.

Palissy stond op, gelijk de andere gevangenen, toen de koning binnenkwam. Deze reikte hem de hand en groette hem vriendelijk. Wie zegt wat er omging in de ziel van den koning, die God niet vreesde, maar de menschen ontzag; die den kunstenaar, welken bij vereende en hoogschattige, toch prijs gaf aan laaghartige, booze vijanden.

De grijsaard zag zijn koning eerbiedig en ernstig aan en deze sprak:

„Mijn waarde Palissy, lang is het mij mogelijk geweest, uw leven en vrijheid te beschermen, maar thans kan ik het niet meer. Ik ben, of ik wil of niet wil, wel genoodzaakt, u aan uw lot over te laten. Als gij uw geloof niet afswert, dan wordt ge zeker naar den brandstapel gevoerd, even goed als die daar, ik heb medelijden u: ge weet het. Spaar u zelf."

Bij deze woorden, waas de koning op twee jonge dochters, die dicht bij Palissy stonden en toezagen. Zij waren bekend als „hardnekkig," d. w. z. zij verloochenden de waarheid des Evangelies niet.

De koning zweeg en wachtte. Palissy zweeg ook nog een wille, toen sprak hij met vaste stem, terwijl hij den koning fier en sterk aanzag:

„Majesteit! Ik ben bereid, mijn leven voor de eere Gods op te offeren."

Met verwondering zagen de groote heeren den eervoorzigen grijsaard aan, die zoo stout spreken. Was dat een ketter? Ze begrepen er niets van, maar hun verbaasde klom, toen Palissy vervolgde:

„Gij zegt, o koning, dat gij medelijden met mij hebt. Maar veelteer heb ik reden met u medelijden te hebben.

Immers, — „ik ben genoodzaakt," zegt gij. Maar dat is niet de taal van een koning.

Wat mij betreft, noch gij, noch iemand in uw rijk, zal mij dwingen; want ik ben bereid te sterven.

De koning gaf geen antwoord. Die gevangene was vrijer dan hij, die gewone burger stond hooger dan zijn koning, die kunstenaar had meer moed dan de oppervoort des lands.

De edellieden beproefden nu wat zij vernich

ten. Zij stelden Palissy voor, hoe hij nog nu een rustig leven kon hebben, zijn kunst beoefenen, geerd zijn als vroeger, zoo hij slechts zijn dwalingen wilde laten varen, zich voegen in de kerk waar immers zoo velen toe behoorden. Hij zou het toch wel niet beter weten dan alle pausen, kardinalen, bisschoppen en doctoren. Men zou 't hem niet lastig maken. Daarentegen, gaf hij niet toe, dan was alle hoop verloren.

De oude man glimlachte bij die laatste woorden en antwoordde kort en bescheiden, dat de mochte aan hem besteed vergeefs was. Dat begrepen de edelen en de koning trouwens ook. Zij vertrokken en kwamen nooit weer.

Twee maanden gingen voorbij. In het leven der gevangenen, had weinig verandering plaats gevonden. De beide meisjes waren een paar malen voor hun rechtters gebracht geworden, om te hooren hoe men hen beschuldigde van ketterij. Het eenig antwoord was: „Wij wenschen in ons geloof te leven en te sterven, tenzij iemand ons overtuigt dat wij dwalen."

Om hun dit duidelijk te maken, waren ook enkele malen priesters of monniken verschenen. Doch het baatte niet. Want het einde van 't gesprek was steeds, dat de priesters zich beriepen op leeringen, die geboden van menschen zijn, en de gevangenen, zich terecht alleen bielden aan het Woord Gods. De bezoeken hielden dan ook op. Van de buitenwereld hoorden de gekerkerden niets meer. Slechte wisten zij, dat hun vijanden, vijanden Gods tevens, niet rusten zouden, voor de ketteren gedood waren. Ook gevoelden zij, hoe het voortdurend verblijf in het natte, donkere hol, hun lichamen zeer verzwakte; vooral Palissy, op zijn hooge jaren, zou 't wel niet lang meer uithouden.

Doch de jongeren gingen hem voor. Want toen de twee maanden, waarvan we boven spraken, voorbij waren, stegen de vlammen van de gerechtsplaats ten hemel, en monniken hielpen het vuur stoken, dat tot asch verteerde de beide jonge dochters van welke de koning had gesproken, en die standvastig bij hun geloof waren gebleven.

Palissy had er niets van gezien. Toch wist hij wel wat er gebeurde, en hoe het afscheid was geweest kunnen we ons voorstellen. Dit wisten die trouwe getuigen: We zien elkaar niet voor het laatst. Want zij waren kinderen der opstanding, der opstanding van de rechtvaardigen.

Naar het schijnt, bleef Palissy alleen achter. Zeker verwachtte ook hij een gewelddadigen dood, doch de Heere betaarde hem daarvoor. Zag men er misschien tegen op, zulk een man, bij allen geacht, op den brandstapel te brengen? Heeft de koning nog te zijnen gunste gesproken, zoodat althans het doodvonnis den man bespaard bleef, die zoo veel voor den roem van Frankrijk had gedaan?

We weten het niet. Dit is zeker, men liet Palissy in zijn gevangenis. Doch het duurde maar kort. Nog enkele maanden en toen „ging hij in tot de eeuwige vrijheid."

Hij was getrouwd geweest tot den dood. Denzaken belooft de Heere den kroon des levens. Hij kon met Paulus zeggen: Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning lijd gehad hebben."

AAN VRAGERS.

Aan den lezer, die weten wil waar gember eigenlijk de vrucht van is, kunnen we kortelijk antwoorden, dat dit een plant is, die groeit in warme landen, zoo als in Oost-Indië, midden-Amerika en West-Afrika. Wat wij er van te zien en te eten krijgen zijn de wortelstokken, die lichtbruin zien, en die veelal in potten worden verzonden.

De gember die wij eten, is dus geen vrucht maar een wortel. De vrucht is een doosvrucht, die den vorm heeft van een ei. Er ritten donkerkleurige zaden in, die echter, zooder ik weet, niet gegeten worden. Er zijn trouwens meer planten, waarvan wij de wortels en niet de vruchten eten. Denk maar aan de aard-appelen.

CORRESPONDENTIE.

J. W. A. B. te B. — A. V. te H. Uw brieven in dank ontvangen.

HOOGENDIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEKEN: Krim, G. J. Aalders, te Nieuw-Dordrecht. — Ridderkerk, F. Gerber, cand. AANGENOMEN: Laar (Graafschap Bentheim), C. Veltens, cand. te Maassluis.

BERADT: Huijzen, Boersma, te Zuidbroek.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEKEN: Baurse, W. Hapels, cand. — Dokkum, A. Kruseman Arets, te Oosterveld. — Gorredijk, M. Wiersma, cand. — Huisdunen, W. F. Smits, te Waal en Koog. — Ernst, T. M. Loran, cand. — Urk, A. Hagendoorn te Maurik. — De venter W. H. Roobol, te Abbekerk. — Beetgum, B. Buiske, te Oterdum. — Zaltbommel, J. A. Prins, te Epe. — Haarlem, E. J. W. Posthumus Meijes, te Middelburg. — Ameide, W. Zijlstra, te Keesteren. — Bruchem, H. Schippers, te Hulzen.

AANGENOMEN: Eindhoven, J. C. Damst, te Leur. — Dalen, M. Heding, te Warium. — St. Anna Parochie, C. E. T. de Vries, cand. — Oostwold, J. L. Dippel, te Die.

BERADT: Leersum, J. H. van Rooijen, te Werkhoven. — Veenwouden, C. M. van Jijndijk, te Kapelle. — Druten, C. H. Cupier, cand. te Schelluinen. — Borum, W. L. Piccardi, te Westerland. — Veenhuizen, H. Bax, te Hippolytushoef.

Onder vriendelijke dankbetuiging aan zowele grannen als den afgeleeden kwartaal reeds toezonden, nemen wij de vrijheid, hen, die dit nog niet deden, beleefde te verzaken zulks alsnog **uiterlijk den 20sten dezer te doen en hun postwissel te adresseren aan**

De Administratie van „De Heraut" Amsterdam.

De abonnementsprijs is voor De Heraut f 1.20 per kwartaal.

Intekenaren op het premietwerk De GEMEENE GRATIE, die het daarvoor verschuldigde driemaandelijkse wenschen te voldoen, herinneren wij aan de kwartaal-betaling van f — 75 per aangevraagd exemplaar.

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Januari 1902

Advertentien.

De Heer en Mevrouw KUYPER—VAN OORDT betuigen bij dezen vriendelijk dank aan allen, die van hunne belangstelling deden blijken bij de geboorte hunner Dochter.

Pastorie Makkum, Januari 1902.

PIANO'S ERNST KAPS

zijn instrumenten van Ien Rang.

Uitsluitend verkrijgbaar bij

GOLDSCHMEDING's Pianohandel.

Warmoesstr. 141 en Keizersgracht 305,

AMSTERDAM.

L. G. WEISZ & Co.

Commissionairs in Effecten,

WESTERMARKT No. 21

AMSTERDAM.

Galanteriën, Garen, Band en Kruidenierswaren.

Voor een zoom van flinke ontwikkeling, is gelegenheid om in bovengenoemd vak opgeleid te worden en genegen is kost en loon eengestrijd te vergoeden. Christelijke omgeving en goede behandeling worden verzekerd.

F. M. FLEURKE Jr., Oude Pekaia.

RIJKSBIJDRAGE

voor het Bijzonder Onderwijs.

Bij A. J. H. FLORKE, Uitgever te Hilversum, zijn verkrijgbaar:

De nieuwe Modellen A-L, vastgesteld door Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, d.d. 31 Dec. 1901.

Rooster van lesuren, (voor 8 klassen).

Klasserooster, Model I.

(voor enkelvoudige klassen).

Klasserooster, Model II.

(voor klassen, gesplitst in 2 afd.).

Enveloppen met bedrukt adres voor H.H. Schoolopzieners.

Voor de in deze maand in te zenden aanvraag, moet gebruikt worden het oud Model F. Bij bestelling daarvan s.v.p. duidelijk op te geven „oud model."

HUISAPOTHEKEN met 25 middelen en Handleiding f 5.50.

Prijs-courant en brochures gratis!

De Verkenner van Christiaan de Wet komt

voor in het weekblad „TIMOTHEUS." Ieder die „De Leeuw van Modderspruit" en „De Held van Spionkop" gelezen heeft, abonneere zich op „TIMOTHEUS", waarvoor de Heer L. PENNING dit boeiende vervolgverhaal schreef. Bij den uitgever J. N. VOORHOEVE, Den Haag, zijn gratis proefnummers en inlichtingen te verkrijgen.

Niet meer dan drie gulden.

Kost de eerste jaargang van de „BIBLIOTHEEK voor HOF en HART." De inleekruaars ontvangen dadelijk de 2 verschenen boeken, het derde boek in het laat van Januari en het vierde, — dat een uitzonderlijk werk is voor de „nieuwe lidmaten" (de mannelijke n.l.) — den laatste Februari, dus nog vóór de Paaschdagen.

Men kan de boeken ook in stempelband ontvangen voor 50 cents per deel meer. Vraag bij uw boekhandelaar het uitvoerige prospectus of bij den uitgever

D. A. DAAMEN, te Rotterdam.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende gitten.

Moppel: Ds. T. N. f 1; J. A. E. f 0.50; J. d. V. f 1; N. N. f 5; W. K. f 1; J. v. d. B. f 1; J. T. f 1; J. S. f 1; P. S. f 1; D. S. f 1; N. N. f 1; J. F. f 1; B. T. B. f 1; Meij. Z. T. f 0.50; Wed. R. d. V. f 1; Zuidwold: R. S. W. f 1; B. A. f 2.50; H. B. f 2.50; E. d. V. f 1; E. E. f 1; Wed. W. f 2.50; H. B. f 1.50; Bedum: J. S. f 1; G. P. f 1; H. M. f 0.50; Assen: G. V. f 0.50; J. S. f 0.50; Spijk: B. S. f 2; M. D. f 2.50; W. H. f 2.50; W. O. f 2; S. M. f 2; E. E. f 1; T. v. d. P. f 1; Groningen: E. S. f 2; Dr. L. B. f 2.50; K. d. B. f 1; H. A. P. f 1; W. M. f 1; P. W. f 0.50; G. d. V. f 1; A. A. f 1; H. W. f 0.50; J. d. B. f 0.50; J. d. V. f 1; D. L. f 1; Z. R. f 0.50; K. B. f 1; Meij. B. f 4; Meij. C. M. v. H. f 2.50; Dorkwerd: Ds. W. W. f 5.50; E. S. f 1; J. N. f 1; Wed. E. W. f 1; Garlip: O. S. H. f 1; K. O. G. f 1; J. T. W. f 1; T. J. F. f 1; L. C. K. f 1; H. A. K. f 0.50; S. H. f 0.75; A. S. R. f 0.50; R. W. f 1; P. J. B. f 1; S. S. f 0.50; Wed. J. B. W. f 1; Wed. H. V. f 1; Winsum: R. S. f 1; J. D. f 2.50; Drachten: I. W. B. f 1; J. K. v. d. Z. f 1; H. f 1; Sauwerd: Wed. K. L. f 2.50; J. B. f 1; P. L. f 0.50; W. B. f 1; Oostwold: Geb. H. f 5; O. K. f 2; Z. J. K. f 1; J. M. f 1; R. T. f 2.50; Hoogkerk: H. M. f 1; P. O. f 0.50; A. v. d. R. f 2.50; Wed. O. v. Z. f 2.50; Stedum: W. U. f 1.50; J. S. f 1; Appingedam: H. v. d. P. f 1; D. A. B. f 5; Mevr. B. f 5; K. A. V. f 1; Wed. H. V. f 1; Wed. S. f 1.

N.B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen waarvoor per kwantiteit wordt beschikt.

Bijverdienste

aangeboden aan hen, die gelegenheid hebben 24 Raskippen met henen te houden en tegenen zijns f 100.— als waarborg te storten. Vast salaris f 250 per week en 5 Ct per ei, makende circa f 6.— per week. Brieven franco, lett. E., Bureau van dit blad.

Verschenen en alom te bekomen:

HANDBOEK, ten dienste van de Geref. Kerken in Nederland, voor het jaar 1902. Onder redactie van D.D. J. H. FERINGA en A. LITTOOY. Prijs 35 Cent; in linen 45 Cent; franco toezending p. p. verhoogt 10 Cent.

Het Mengelwerk bevat o.m. de volgende bijdragen: Ds. J. P. TAZELAAR, Olevianus Ds. C. LINDEBOOM, Het Ambt van Ouderling, In memoriam: Dr. J. Moelhuizen, door Ds. B. J. BENNINK; Dr. G. Bremer, door Ds. J. BAVINCK; Tr. Nagelachtig van Ds. A. Bremer, door Ds. W. H. GISPEN.

ATTESTATIEN voor Doop- en Belijdende Leden. Per 100 stuks f 1.—.

J. D. v. d. VELDEN, Hanna en haar Lofzang. 12-tal praktische Schriftbeschouwingen. Prijs f 1.—. Geb. f 1.40.

K. LE COINTRE, Uitg. te Middelburg

ASTHMA.

NIEUW UITVINDING.

BIER's BOUCIES en CIGARETTEN

bieden de uitstekende voordeelen, die door brevetten in alle landen erkend worden. Per doos met 25 BOUCIES à f 1.50. Per doos met 24 CIGARETTEN à f 1.—.

Verkrijgbaar bij alle Apothekers en in het Generaal-Depôt:

Internationale Apotheek, Amsterdam, Singel hoek Heiligenweg. — Telefoon 4403.

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN,

(voorheen JOHANNES KRAMER & Co.),

Dam 15-17 en Vijgendam 12.

Koopen en verkoopen EFFECTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden en Zilveren MUNTEN en vreemde BANKNOTEN. Slaats PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO tot dagelijks vast te stellen rentekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering

Gestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 547 en 549.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNING VAN DER OYE

Directoren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen

KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,

Gestigd te GRONINGEN.

Commissarissen: Prof. Mr. D. P. D. FABRIS, J. H. DE WAAL, MALEFJIT, A. W. SCHIPPERS, Jhr. H. A. WTTWAALL, VAN STOEETWEGEN, H. LUKING, Mr. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: J. BOUWES, Joms TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGTE.

Verstrekt geld op eerste Hypotheek, zonder vooruitbetaling van rente. Geeft uit a-p-ct. Pandbriefen, koers 99½ p-ct, in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij hare Agenten en bij alle Commissarissen en Makelaars in effecten. Inlichtingen worden verstrekt te Amsterdam door de H.H.: L. G. WEISZ & Co., Westermarkt 21 en E. J. RADJUS en H. J. DANÉ, Tesselachestraat 31 te Rotterdam door den heer H. DANÉ, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

HOMOEOPATHISCHE APOTHEEK

van **ALBERT SOMMER**

Duitsch geïmpioneerd Apotheker.

Amsterdam. Singel hoek Heiligenweg.

Hamamelis-Suppositoria's, meest doeltreffend tegen Aambeien.

Hamamelis-Extract en Zalf, afdoend middel bij Licht en Rheumatiek.

Hoest-Tabletten, beproefd bij drogen hoest.

Blauwe Kamille, tegen Kiepslij.

Focus vesiculosus, bewerk afname van vet, zonder nadeelige gevolgen.

Hensels Tonicum, brengt frischeid van geest teweeg en wekt de krachten op bij zwakte-toestanden.

Winterhandenzalf, homoeopathische Tandpoeder en Mondwater, Arnica-haarolie.

HUISAPOTHEKEN met 25 middelen en Handleiding f 5.50.

Prijs-courant en brochures gratis!

Wij den nisme, waa

bonden is

Leidschen

der vaderen

Ook hie

Spinoza, h

wereidbescl

God en we

tisch, omcl

het Heelal

toelaten; g

zijn van (

nen, en ge

heel. we

is. Of b

het panthe

die, naar

ontkennem

ten zelf

heb, zoo

pantheisme

aan God

will ontzegt

in de stels

van Hegel

persoonl

persoonl

Universum

in den me

ik is, het